

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYUSÁG”-ra

Egész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 frt.Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalvánnyal minden
postahivatalnál eszközölhető.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest,

VI. Podmaniczky-utca 1.

MAGYAR

DOHÁNYUSÁG.

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYUSÁG”-ra

Egész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 frt.Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalvánnyal minden
postahivatalnál eszközölhető.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI. Podmaniczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap

Megjelenik minden hó 1-én és 16-án.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország
minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.Felelős szerkesztő és lapfőigazgató: **Daróczy Vilmos.**
Társzerkesztő: **Levay Kleeberg Oswald.**Hirdetések: Negyed oldal 10 frt.; kisebb hirdetéseknél
minden petír sor 4 kr.

TARTALOM: A dohány minőségének javításáról. *Rakowsky István*tól: — A dohánypalánta pótlás és a kapálás előtti teendők. *Daróczy Vilmostól*. — A dohányültetvény művelése és ápolása. *Vörös Sándortól*. — A dohányüzlet 1891. évben. *Herzog M. L. és társa* jelentése. (folytatás). — Dohánytermelési kísérlet, a m.-óvári növénytermelési kísérleti állomáson. *Cserháti Sándortól*. (befejező közlemény). — A dohányterjesztés munkája. *Fejér Viktor*tól. — (folytatás). — A magyar dohányügy kitünőségeinek arcképcsarnoka: (XI.) *Becker Ádám*. — Dohánykivitelünk érdekében. *Daróczy Vilmostól*. — Beváltási eredmények. (V.) — Levelezés: *Kis-Oroszló, Ambrus Józseftől*. — Irodalom. — Vegyesek — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

TÁRCSA: Jámor elmékedések. X. Y.

A dohány minőségének javításáról.

Minden dohánytermelőnek bizonyos aggodalommal kellett olvasnia a „Magyar Dohányuság” 9. számában megjelent vezércikkét, mely szerint ezúttal már a francia és az olasz kormány sem fogtunk dohányt venni.

Míg azonban ezen aggodalom az egyes dohánytermelőket csak közvetve illeti, addig nézetem szerint magának az államnak közvetlenül okozhat sokkal több gondot és fejtörést azon körülmény, hogy legjobb veivőink elhagynak bennünket, s hogy ami a jelzett cikkben ugyan említve nincs, de köztudomású dolog, Ausztria is mindig szűkebbre szorítja nálunk bevásárolt készleteit.

Teljesen igaz van a cikkírónak, midőn azt mondja, hogy e bajjal szemben nekünk is mindent el kell követnünk termelésünk javítása érdekében. Nem szabad ezt a dolgot összetett kézzel nézni és könnyedén venni, hanem tenni kell s azt hiszem, a dohánytermelő gazdák, különösen azon vidékeken, amelyeknek talaján a jobb minőségű dohány nem könnyen terem meg, nemcsak a közügy iránti kötelességből, de saját anyagi érdekeik miatt is kötelesek megtenni mindent, hogy dohányuk minőségét javítsák, de ehhez első sorban szükséges, hogy a kincstárnak közgei nemcsak a módot adják meg, de a kellő támogatást is.

Nem kívánok most szólni azon rendelkezésekről, melyek nézetem szerint már a törvényben megnehezítik a gazdának a jobb minőségre való igyekvést, a melyek a csempészet kiirtásának és ellenőrzésének

érdekében nézetem szerint túlságosan megkötik a gazda kezét, mert ami sajátságos viszonyaink között s az abszolutismus erőszakoskodása alatt eltöltött két évtized utóhatása alatt, csakugyan szükséges nálunk az ellenőrzésnek szigorú keresztülvitele. — Bár megvalloem, ellenőrzési szempontból sem értem, miért legyen tiltva az egyes termelőknek különböző fajokkal kísérleteket tenni, miért legyen különösen tiltva e kísérletezés kisebb mennyiségű plántával, miért van kizárva pl annak lehetősége, hogy a közönségesebb fajú dohányok közé egyes finomabb minőségű egyedeket ültessenek. holott szakértők és a gyakorlat egyaránt igazolják, hogy annak a minőség javulására gyakran jó hatása van.

Mind ezek azonban vitathatók lévén és különben is a törvény által már szabályoztatván, ezekhez ezúttal szólni nem kívánok. Most csak azon kívánságomnak akarok kifejezést adni, hogy ha áll az, a mi nézetem szerint kétségtelen, hogy közgazdasági szempontból is mindent meg kell tennünk dohányunk minőségének javítására, úgy a létező törvény és szabályok korlátain belül joggal és a közügy érdekében megkívánhatjuk, hogy ezt a célt a kincstár maga ne nehezítse meg, hanem első sorban támogassa és mozdítsa elő.

E tekintetben pedig — sajnos — még igen sok téves nézetre és felfogásra találunk. Sok helyen a kincstári tisztviselő urak igen egyoldalú felfogást tanúsítanak. E felfogásnak indokait nem kifogásolom, sőt talán méltányolnom is kellene, amennyiben szigorúan ragaszkodnak bizonyos chablonszerő szabályzatokhoz, melyeknek igaz, hogy az a célja, hogy a kincstár közvetlen érdekeit védjék, de melyeknek elfogult egyoldalú alkalmazása azonban közvetve mégis a kincstár érdekeit csorbítja, amennyiben a termelőnek a dohány minőségének javítására célzó intézkedéseit sőt áldozatait sikertelenné teszi, s ez által ellensúlyozza a kincstárnak azon érdekét és igyekezetét, hogy az országban a dohány minősége javuljon.

Említettem már egyszer pl., hogy mily eljárás követetik a kerti levelekkel szemben ott, ahol az illető tisztviselő urak feltették magukban, hogy az illető vidéken kerti levél nem termesztendő. Azóta újabb tapasztalatokat is szereztem.

Pestmegyében legnagyobb részben tudvalegileg nem a legjobb dohány terem, itt tehát égető szükség volna arra, hogy a dohány minősége javíttassék. Egyik módja

a javításnak az, hogy a közönséges tisztai levelek helyett, melyek nyersek és rosszul égne, kerti leveleket igyekezzünk termelni. Elmondottam mások már, hogy e kerti levelek termelőivel szemben milyen túlságos és aránytalan szigorral járnak el a beváltó tisztviselő urak; elmondottam azt is, hogy nem kívánok különös kedvezményt azok számára, akik a mai nehéz viszonyok között kerti levelekkel bajlódnak, de méltányosnak s az ügy érdekében levőnek találok, hogy az osztályozás alkalmával legalább is nagyobb szigor ne tanúsítottassék a kerti levelekkel szemben, mint a másik, közönségesebb fajú dohánnyal szemben. Hogy azonban nem csak szigorról van szó, azt bőven volt alkalmam tapasztalni, úgy magamon, mint másokon, az utóbbi időben is.

A kerti leveleknek minősége is aránylag jó volt a mult esztendőben, a levelek szépen száradtak be, jól égtek és finomságuk is jelentékenyen nagyobb volt a tisztai levelekénél. Mégis azok értékesítése minden reményen alul maradt, s az illető főtisztviselő urakkal érintkezvén, ennek indokául főleg két dolgot hallottam említeni. Az egyik az, hogy a kerti levelek raktáron nehezen kezelhetők és megromlanak, a másik pedig az, hogy a szépen kifejlődött kerti levelek, mivel nagyobbak a szokottnál, elveszítették eredeti jellegüket.

Az első kifogás előttem elég fontosnak látszik, s itt egyébre nem hivatkozhatom mint arra, hogyha a termelő a maga részéről nagyobb áldozatokkal és nagyobb bajlódással igyekezik jobb minőségű dohánnyt termelni, s az neki oly talajon is sikerül, amelyen eddig e törekvéseket ritkán koronázta siker: úgy a kincstár a maga részéről is meghozhatná azt az áldozatot, hogy az ily terményt külön gondozás tárgyává tegye és gondosabb kezelést adja vegye, mint a közönséges, nyersebb s ezért egyszerűbben kezelhető szamosi leveleket; — mert alig hihetem, hogy a termés által épen, egészségesen és jó minőségben beszállított levelek kellő gondozás mellett a raktáron csak azért romoljanak el, mert finomabbak mint a közönséges tisztai levelek, s mert ennek következtében más kezelést is igényelnek.

A másik kifogás azonban már tisztán az általam előbb említett elfogultság keretében tartozik, mert ahol semmi más kifogást már nem tudtak találni azt mondták: szép a levél, jó is, de sokkal nagyobb, mint a milyenek a kerti dohánynak lenni

A magyar kormány kezdeményezése folytán alapított

Mindennemű
műtrágya

MAGYAR ÁLTALÁNOS KÉNSAV-, MŰTRÁGYA- ÉS VEGYI IPAR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
ajánlja saját gyártmányu, tiszta kénsavval feltart, elismert kitűnő minőségű műtrágyáit: csontliszt-, spodium-, ammoniak és ásványi superphosphatokat, párolt csontlisztet, Thomassalakot, ohlliaéltromot, kénsavas káilit és ammoniakot; különlegességeket, mint: dohány-, szőlő-, répa-, rét-, kender- stb. trágyát és mindennemű egyéb műtrágyát, kénsavat, réz- és vasgálicot. — Talaj-elemeknek díjmentesen eszközöltetnek. Felvilágosítással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája: V. Erzsébetér 9. sz. II. emelet, hvá levelek és megrendelések intézendők. — Telefon-szám 882.

Thomas-
salak.

kellene s azért nem felel meg a czélnak. — Kérdem azonban mi hát a cél? A-e hogy chablonszerű és centimetrekre kiszámított nagyságu bizonyos fajú leveleket termeljünk, vagy az-e, hogy mindenütt a vidékhez és a talajhoz képest az eddiginél jobb minőséget hozzunk létre.

Ha a gazda által bármilyen magból előállított levél az azon vidéken divó fajnál finomabb, jobb és jobban ég, úgy magát a lényeges célt hogy jobb minőségű dohányt termeljünk megközelítettük, s azt hiszem, hogy édes kevés, vagy éppen semmi befolyással sem lehet e czélra az, vajjon e jobb minőségű dohány külsőleg egy bizonyos megállapított faj arányainak mindenben megfelele-e vagy sem. — Ha a Pestmegyében termelt kerti dohány nagyobb levéllel is bír, mint a kerti dohány leveleknek átlaga, vagy maga a levélnek ezen nagysága különbséget nem tehet, hacsak különben a levél jobb a közönséges tisztai fajnál.

Sőt tovább megyek. Ha a pestmegyei talajban termelt kerti levél nem is lesz olyan jó, mint a komárommegyei kerti levél, úgy ebből még nem következik az, hogy ennek termelését ildőzzük, megnehezítsük és akadályozzuk, hanem az, hogy így is mindent megtegyünk, hogy minél többen vállalkozzanak ily dohány termelésére. Pestmegyei talajban sohasem fogunk komárom megyei kerti leveleket termelhetni, de a célnak megfelele, ha ezeknél ugyan kevésbé jó, de a tisztai leveleknél sokkal finomabb és jobb dohányt termelünk.

A beváltási árák ugy sem vetekedhetnek a finom kerti levelek beváltási áraival, de azt a mérsékelt árjavítást, a mit a jobb minőségű dohány megérdemel, mesterséges kifogásokkal leszorítani, nem igazságos.

Feltétlenül hibának tartom tehát ha az illető tisztviselő urak nem a minőség javítását tekintik, hanem a folyton jobb minőséget produkáló gazdát azzal akarják elriasztani, hogy az ő talaján sohasem lesz oly finom dohány, mint a milyen van más megfelelőbb talajokban és éghajlat alatt.

E nézetemen még az sem változtat,

hogy az illető urak állítása szerint Pestmegyében a kerti levél, ha ideig óráig sikerül is, néhány év mulva okvetlenül degenerálódik, mert az a cél, hogy jobb minőségű dohányt termeszünk csak megnehezíti, de nem teszi lehetővé. Ennek egyszerű orvossága az, hogy igyekezzünk odahatni, miszerint a termelők lehetőleg minél több ilyen jobb minőségű dohányt termeljenek az a degenerációt megakadályozandók szükség esetén néhány év mulva mindig új magról gondoskodjanak.

Végül legyen szabad még megjegyzem, hogy a dohány minőségének javítására nagyon üdvösnök tartanám, ha vándor tanítók és az illető szakértő tisztviselő urak minél gyakrabban fordulnának meg az egyes termelőknél, tanácsaikkal és tekintélyükkel mozdítván elő a dohány jobb kezelését.

Mellőzve azt, hogy minden egyes termelőnek kevés kivétellel csak hasznára válhatik, ha szakértő emberek tanácsát alkalmazhatja, nagy befolyással volna e gyakori látogatás a dohányszeresekre is, kik tudvaleg a legconservatívabb emberek közé tartozván, a gazdának utasításait is gyanakvólag fogadják és legtöbb esetben, ha teljesítik, csak kellenlennél és ennél fogva rosszul teljesítik; míg ha a gazdának kívánságát a kincstár kiküldöttei is helyeslik és igazolják, ezzel szemben a dohánykerészeknek kételkedése is némileg csökken.

Rakovszky István.

A dohánypalánta pótlás és a kapálás előtti teendők.

A dohány ültetésére és a palánták megfogamzására régen járt jobb idő mint a mostani, mert május közepe táján majd minden nap esett az eső; — de a kiültetett palánták fejlődésére, növesére, nem volt kedvező az idő, amennyiben majdnem egész május havában (a 25-dike óta egyszerre beállott nagy meleg-től eltekintve), folyvást szeles, igen hideg idők jártak, mialatt a kiültetett palánta stagnált s csak nagyon lassan indul növesnek.

A pótlás, az ugynevezett *foltozás* szükséglete ilyen esős időjárásban nem mutatkozik oly mértékben, mint a hogy száraz időjárásban

mutatkozni szokott, — s ez egészen természetes is.

A száraz, meleg időben elültetett palánta, mely bármily kis sérülést kapott, vagy már a kiültetés alkalmával gyenge, satnya volt, a száraz széltől és a nap hevétől ellankad és nagyrészt azonnal tönkre is megy és így az ilyeneknél a pótlásnak szüksége azonnal kitűnik, — de az esős, bár hideg időben kiültetett sérült, vagy kissé hibás, alkalmatlan, gyöngye palánták nem vesznek ki oly hirtelen, mint amazok, melyek száraz, meleg időben lettek kiültetve.

Mert az esős időben, csak egy gyökérszalacsukat ejtsünk le: s az esőtől ez is a földhöz tapad és sokáig nem fonnyad el; — sokszor megtörténik, hogy néhány szál palántát elhullatunk a laza földön és gyakori esős időjárásban néhány napig ott fekszik egy-két szál gyökerecske s az eső által a porhoz tapadva, még így is soká zöld marad; — szóval az esős időben való ültetés által csaldóhatunk, mert látszólag még a satnya, hibás palánták is csak sokára fonnyadnak el, sőt sok esetben — habár vesztünkre — még meg is maradnak, amelyekből ugyan nem sok haszon válik.

Ezt a körülményt kell most figyelembe venni és a kertészekkel az ültetvényt jól meg kell vizsgálni, hogy ahol ilyen — ha nem is egészen kivesszett, de kisse hervadt és sárgás voltáról is felismerhető gyöngye, erőtlen palánták mutatkoznak, az ilyeneket igrálom nélkül mind ki kell lökni és helyettök másokat ültetni.

Amint egy földnek beültetése befejeztetett, ott a foltozást harmad-negyed napra okvetlenül alkalmazni kell.

A foltozásra használandó palánták jól kinöttek, erősek és lehetőleg hidegágyai vagy átdugodottok — pikirozott — palántákból való legyenek. *A foltozásra szánt minden egyes palántát meg kell vizsgálni, hogy annak semmi néven nevezendő hibája ne legyen és hogy ép, erős gyökérszettel bírjon.*

A foltozásnál nemcsak a már teljesen kivesszett palánták pótlandók, hanem azok helyébe is, amelyek láthatólag csak tengődnek, frissen kell ültetni.

De a gyom, mely ugyancsak kedvező

TÁRCZA.

Jámor elmékedések.

— A „Magyar Dohánytujság” eredeti tárczája. —

Még azt mondják, hogy most már csak az termeljen dohányt, a ki tud hozzá, úgy — a hogy az mostanában megkívántatik, — külföldben hozzá e fogjon az ember, hanem termeljen inkább babot, hagymát, krumplit; — az kevesebb bajjal jár és aztán meg hivatalos szempontból nem is igen vet ezekre ügyet senki, legfeljebb a megyei statisztika alapos száadataiban nyerne kiváló helyen méltatást.

Pedig a dolog nem egészen úgy áll, mert ahhoz, hogy valaki annak a tökéletes növénynek a termelésére ráfanyarodjék; — bizonyos foku lelki erőre van az embernek mindenek előtt szüksége. A tisztelendő atyák dolga ugyan a lelkiek felett mélyen elmékedni és abba nem is illenek belekontárkodni akár miféle jámbor képű borotvátlan embernek, a mint hogy ettől igen távol is állunk, hanem ha már erre a térre csaptunk át, ki kell jelentenünk hámozatlanul, hogy ugyancsak erős lélekkel bíró ember legyen *ám az* — a ki abba a mestersebbe fog bele, a mit dohánytermelésnek nevezünk.

Mert attól a szempillanattól fogva, a mikor

a zsenge dohány palántát az Isten szabad ege alá kitesszük, attól fogva az, a rajongó szeretetnek olyatén gazdag figyelmében részesül, bizonyos oldalról, a mely páratlanul áll a maga nemében.

Gondosan örködnek annak zsenge álmái felett és nincsen az a pillanatnyi alkalom, hogy az ember lelki állapotjának az erejét ki ne próbálna a dohány termelésre szabott sok fontos paragrafus.

Bizony helyt kell ám állni az embernek akkor! Be kell annak a kis dohány csemétének minden lépéséről számolni, hogy és mint viselkedett apró korában, — jó idő jart-e a fejlődésére, — hogyan és miképpen gyarapodott, — volt-e elég jó ágya? — hát a mikor az ágyából kikerült, nem terjeszkedett-e túl a saját földjének a kiszabott határán? — mert az ilyen csekélységszamba eső dolgokat is észre szokták venni, de még hibául is felrójják.

Hát még mekkora lelki erő kell ahhoz, hogy valaki azt a nagy örömet elviselhesse — mikor azt látja, hogy micsoda kedves állapotra is jutott a dohánya, a maga fejlődésének rendkívüli szépségében. Bizony nagy lelki erő kell hozzá, hogy arra menten adósságot ne csináljunk, valamelyik jámbor könyörületes emberbarátnál, a ki hamarjában azt is képes kifundálni, hogy nőhet-e még annyit az a dohány, a mennyire ő most jámbor jó akarattal

annak az emberbaráti kölcsönnek a szerény kamatait mindjárt megőveszti.

Nem kis megpróbáltatása az sem a lelki-erő ellenállási képességének, mikor azok a mosdatlan dohányszeresek lepik meg az embert, ki meztlenül, ki féltétört csizmában, már a hogy telik a dohányszeresből a nagy luxusra. Nem egyébrét, minthogy nékiek az az ugynevezett „dohányelőleg” kiadassék, mert hát — s. a. t. A mihez annál nagyobb ragaszkodást mutatnak, minél kevesebb a hajlam ennek kiadására a gazdánál. Hogy ilyenkor az ember szeme előtt összefut a világ és egyebet sem lát maga előtt, mint egész tábor éhes dohányszerest, a kik a mostani finomodott igényekhez képest a kenyér mellé még pecsenyét is mernek kérni: — azon nem is lehet csodálkozni és nem is csoda ilyenkor, kivált ha az ember éppen délutáni álmának ilyenét tiszteletlen módon való megháborogatásának benyomása alatt áll, hogy a szokottnál élénkebb tagmozdulatokba ereszkedik, mire aztán a dohányszeres had úgy megugrik, hogy csak egyteleneget se lehet elcsipni közülök. Nemhogy nyugodtan maradnának addig míg a sor rájuk is kerül ilyenkor nehéz a határtalan bosszuságnak háttárt szabni, csak a budai keserű források ezernyi titka képes még az emberben helyreállítani az ily módon megingott egészséges egyensúlyát.

időjárásban részesült, mert ennek hirtelen gyarapodását még a hideg sem gátolja, amint ilven esős időben lenni szokott: nagyon hamar elhatalmasodik s erőt vesz és teljes elnyomással fenyegeti a még gyenge dohány palántát, mert megfosztja táplálékától s a levegőtől és világosságtól, ezen három tényező nélkül pedig a palánta csak gyöngye, kifejeletlen maradhat. Itt tehát a termelőknek részen kell állni, hogy ez mindenesetre meggátolassék, mert a dohánytermelésnek nincs nagyobb ellensége mint a gyom, mely a dohányt gyöngye korában, az ültetés közben, vagy közvetlenül az ültetés után meglepi.

Ilyen esetben, ültetés közben és ültetés után, a gyomlálás, gyomirtás legyen a leg-sürgősebb munkánk. Ahol laboda, vagy más ilyen leveles gyom mutatkozik, azt még kézzel is ki lehet gyomlálni, de ahol aféle perje tűnik elő, ez rendszeren sürű s ezzel már nem lehet úgy bánni, mint a ritkán kelt gyommal, — ezt éles kis kapával le kell nyesni, mindaddig, míg a dohány a kapálásra alkalmas.

A gyom, ha a dohányt meglepi és még kezdetleges állapotában ki nem irtatik: a dohányban igen nagy károkat tesz, mert bármily kedvező időjárás mellett is, abból már csak nagyon középszerű dohány válik, mert mikor a gyom azt a magasságot eléri, amelyet a dohánypalánta ért, ilyenkor a dohány sárgulni kezd és vékonyan felnyurgul.

A foldozandó dohányt nem szükséges épen arra a helyre tenni, ahol a kiveszett vagy sinylő palánta volt, mert az is megtörténhet, hogy ép ott rovar van, mely a másik palántát is tönkre tette, — tehát az előbbi palánta helye mellé kell ültetni s az újlag kiültetett palánta helyét kissé meg kell lazítani, és közelébb minden gyomot elhárítani, — mert az is megtörténik, hogy a többi dohány már kapálásra jön, mielőtt még a foldozott palánta megeredt volna, azért kell azt már jó eleve gyommentessé tenni.

Ha vihar, felhőszakadás, nagy zápor vagy jégeső érte a kiültetett apró palántát, a föld felszikkadása után pár nap mulva nézzük meg és ha a pusztítás netán oly mérvű, hogy az a pótlással alig lenne célhoz vezet, ilyenkor sokkal jobb az egész földet újból felszántani és újra beültetni.

Az említett gyógyhatányú vizek mellett nem kis szerep jut — nemcsak a hegyekalján hanem más egyébütt is — a részben termelt, részben pedig csinált szőlőnedűnek is.

Avagy nem-e erős, edzett lelkület kell ahhoz, a mikor a dohánycsempészt a saját tanyákon fogják el, a kedves portékával jól megrakodva, a melyre Isten tudja, hogy tett szert és a mely ténykörménynek mivoltánál fogva szűzies dohányunk jó hírneve árnyékba jut, még azt is fel tételezhetvén egyik-másik, hogy talán még éppen a tanyából való is lehet az a tiltott portéka. Pedig dehogyan a saját dohányunkból való csempésportéka az, csakhogy véletlenül a tanyának van az a roppant hátrányos fekvése, hogy éppen csempészutba esik. Még ha ki is szívunk néha a saját természetett dohányunkból egy-egy kis pipával, az is csak azért történik, hogy a jószágárol, ott a hol kell számot adhassunk.

A léleknek nagy erejére van szüksége az embernek akkor is, mikor a saját dohányából — mely a világon a legjobb — nem küldhet — mint régente — kostonál a kedves sógor, koma, jó barát és szomszédnak és disznó-öléskor sem teheti ki közhasználatra; nem tud arról most senki semmit, hogy milyen is az a mi dohányunk. Már most mi ezt a világra szóló drága jószágunkat még annyira se be-

Olyan futóhomok vidéken lakók, ahol az ákácza tenyésztés divik, tudják, hogy ott, ahol a fiatal ákáczosba hiányok támadnak és azok kipótoltnak: az ilyen utánpótlás mindig aránytalanul visszamarad a többi kiültetett fák mellett, mert az elarnyékolás által történt veszteséget nem tudja kipótolni. Ép így van az a dohánynál is; azért is szoktak a pótlásra nagyobb és erősebb palántákat használni; — ezt már a mi régi, jó pátriarchalis, gyakorlati öreg termelőink régen kieszelték. Láthatni tehát ebből, hogy ott, ahol nagy hiányok mutatkoznak, az ültetést ne foldozgassuk, hanem egészen újból tétessük azt meg.

Ahol a kiültetett dohányt nem éri gyakran eső, ott okvetlenül meg kell néhányszor öntözni, még pedig — ha csak lehetséges — tápláló és alkalmas műtágya-vegyületes vízzel, mert ez fölötté jó hatással van a még gyöngye dohány palántára.

Ahol rovarok mutatkoznak, ott csak is ezek kipusztítása segíthet, minden más egyéb eddigi kísérlet még eddig nem vált be. A méz-tej, mely bizonyos talajoknál a dohány termésére nézve is sikeres volt és a rovarokat nem engedte túlságosan elhatalmasodni, ugy szintén a naphtalin, nem mutatkozott károsnak a növényre, ép úgy a petroleum vegyítése sem káros, — de a rovar teljesen kipusztítani nem képes, — csupán enyhíti a bajt, de gyökeresen nem gyógyíthatja.

A kapálásnak célja első sorban a gyomot kiirtani, a földet felporhanyósítani, annyira, hogy a levegőnek a gyökérhez való jutása lehetővé tétessék, ami a fiatal növény hirtelen növést nagyon előlegíti, amire okvetlen szükség van; — az éjjeli nedves kipárolgások behatása emeli a földnek a nedvesség felszívási képességét, valamint a gyökerek kiterjesztését is lehetővé teszi, — ez által a palánták jobban is felmelegednek és nagyobb tevékenységre serkentetnek; — továbbá a kapálás fel-lazítja az ültetés alatt megtaposított földet és ami föl: kiirtja a gyomot, mely a dohánytól a legtöbb táperőt elvonni szokta s a gyökerek szétágazását megakadályozza és a növényt a világosság jótékony hatásától is megfosztja.

Azért a kapálással arra kell vigyázni, hogy a kapás, minden egyes tő közvetlen közelében a kezével turja fel a földet, mert erre az em-

caülhessük meg, hogy a lakószobánkba vihessük be, — hogy el tudnánk benne jó baráti körben gyönyörködni!

Felér-e még valami azzal a magasztos élvezettel, mikor az ember a saját dohányának élvezetében lát elmerülve egy olyan baráti kört, mely az öblös pipából való szippantások igézeté alatt végtelen dicséretet áradozásában fejleszti ki az elszálló füstkarikákat.

Mivel kárpotolhatja nekünk már most a magas kincstár ezt a tőlünk elvett földi menyországot, talán a trafikkkal?

Erre a fiatalabb nemzedék azt válaszolja, hogy igen is a trafikkkal, mert nálunk oly kitűnő jók a gyártmányaink, hogy könnyű az elvesztett édent egy pompás szivar vagy cigarett füst felhőiben újra feitalálni.

Ha a lelki erők gyakorlatában nem fogunk lankadni, lehet, hogy idővel azok táborában foglalunk helyet mi is.

Hanem hat most már az ültetésnek is nézzünk utána, nehogy megint félreértésből szűlfógó növények helyett, babot ültessenek a dohány közé; — nagy ára van az ilyen babnak! — csak hogy az a baj, hogy annak az árát — nem a vevő fizeti meg.

X. Y.

beri kéz a legjobb eszköz, épen úgy a gyom kiszedésére is a legjobb szerszám a kéz; — csakis ilyen elővigyázat mellett lehetséges az apró leveleket a földdel való betakarástól, valamint másnemű megsértüléstől is megkímélni, amelyek kapálás közben gyakran szoktak előfordulni.

A fent érintett és megnevezett gyom elnyesése által eltöltött idő nem megy egészen kárba, mert azután a kapálás kevesebb erőt és időt igényel, a dohány pedig okvetlenül jobban gyarapszik; — kapálás közben és a munka mellett azonnal észre lehet venni a kiveszett és netán még ki nem pótoló palánta helyeket, amelyeket egyuttal egy kissé meg kell kapálni és a kapa fokával megjelölni, hogy az, esetleg kipótolathassék.

Daróczi Vilmos.

A dohányültetvény művelése és ápolása.

A dohányültetvény megművelésének ápolásának főteendői: kapálások, a töltögetés, a tetőelhányás és a kacsozás.

Az első kapálást a kiültetés után 10—14 nap mulva kell megtenni; ennek a kapálásnak a célja az ültetőkör és foltozások megtaposott s időközben tén meg is kérgesedett talajnak a felporhanyítása és a fölverődött gyomoknak az irtása. Az ekkor még gyenge palánta körül igen vigyázva kell a kapával járni s csak sekély porhanyítást végezni; a növényesorróktól kifelé azonban már mélyebben járhat a kapa. A második kapálás az első vagy 2 hét mulva követheti, mikor a növénynek már 5—6 levele van; ezt már mélyen kell végezni s erősebben porhanyítani. A harmadik kapálás már egyuttal töltögetés is legyen, mikor t. i. a földet a növényesorrókhöz és a tövek alá húzzák, hogy a növény erősebb állást nyerjen s gyökerei jobban fejlődhesse- nek. Ezen munkával — mit oromra állítsanak is neveznek — kéni nem szabad, mert a levelek ekkor már java fejlődésben vannak s könnyen megsérülhetnek.

A töltögetéssel a dohány földjének művelése véget ért, mert azután már nem lehetne kár nélkül járni szerszámokkal a sorok között.

A tetőelhányás, tetejezés vagy bugázás alatt a dohánytó virágzó fejének lecsipését értjük. Ezt azért teszik, hogy a növény életereje a magképzés helyett a levelekbe menjen s azokat fejlessze. A tetőelhányással azonban nem kell sietni s akkor lesz tanácsos azt végezni, mikor már minden virágbimbó, vagy legalább is azok nagy része megjelent; ha korábban végzik ezt a munkát, új hajtások jönnek elő és a kacso is hamar megjelenik, a mi csak a levelek tartalmának kárára válik. Ha a tőt meghagyjuk virágzani s magát megérlelni, a levelek gyengébbek lesznek s ezért a finomabb pipadohányféléknél nem is igen szoktak, vagy csak későbbben bugázni.

A tetőelhányással egyidőben lehet és kell is már a meghagyandó levelek számát rendezni azaz arra dolgozni, hogy hány levelet hagyjunk meg a törzsön. Erős talajon, meleg vidéken, a buján tenyésző fajtaiknál többet, más fajtaiknál gyengébb talajon s hűvösebb vidéken kevesebbet lesz tanácsos meghagyni. Ha kedvező talajon, meleg vidéken a bujább fajtaikból kevesebb levelet hagyunk meg, azok nehéz, tartalomdu anyagot adnak. A körülmények szerint meg lehet hagyni 16—20 levelet is, de hazai rendes fajtaiknál 10—12 levél elegendő lesz. A levelek számát úgy szabályozzuk, hogy a tetőelhányásánál a szárat virágkoronával együtt mélyebben vagy magasabban csipjük le.

A bugázást mindig a nap legmelegebb szakában végezzük, mikor is a növény fonyadtabb és a megcsontkított jobban eltűri. Az eltávolítandó részt körömmel kell lecsipni és nem lőtörni, hogy ne szakadjon be s ne csináljon nagyobb sebet.

A tetőelhányás után megjelennek a kacso, azaz a hónalj hajtások. Ezeket is el kell távolítani, hogy a levelek jobban fejlődjenek. Ezek

a kacsok különösen nedves esztendőben sokszor ismétlődnek s azoknak eltávolításával, a kacsózással egészen a szedésig van munkája a kertésznek.

A tetőelhányáskor kell már figyelemmel lenni a magnak meghagyandó bugákra. *Magtermésre* a legerősebb töveket kell kiválasztani, melyek nagy virágkoronával bírnak. Ezeknek oldalhajátást és sátnya virágait eltávolítjuk; a magtökek leveleit is legkésőbbre szedjük le, mikor a magtokok már megbarnultak, ekkor a virágkoronát a szár egy részével levágjuk, néhány napig száraz helyre tesszük s a fejből a magot kirázzuk s száraz szellős helyen kiterítjük, majd zacskókba gyűjtjük s szellős helyen felakasztva tartjuk. Egy töke ad 30—40 gramm magot, tehát egy k. holdra elegendő mennyiséget.

A dohány ápolásához tartozik végre a növények védelme a káros rovarok s a mennyiben ezt tehetjük, némely növénybetegség ellen. Sok kárt tesz a dohányban a lötétű, a drótféreg és a kétélele bagolylepke hernyója. Ezeket úgy pusztíthatjuk legjobban, ha közvetlenül felkutatójuk őket a dohánytő alján; de minden rovar ellen legjobban védekezhetünk az által, ha nem trágyázunk közvetlenül a dohány alá, ha nem ültetjük a dohányt mindig ugyanegy földbe, hanem helyes vetésgorgást követünk s különösen ha a földet többszörösen s kivált összel jól megsántjuk. Néha — ámbar ritkán — meglepi a dohány legfelső zsege hajtásait az üszög, jobban mondva rozsda; ezeket legjobban azonnal lecsipni és eltávolítani, néha az egész koronát is levághatjuk miatta. Néha föllép a dohány között az élődi zador és vajfü, mely a dohány nedveit szívja el; de ez az élődi növény csak gazos, rosszul művelt s az állandólag a dohánynak használt földeken fordul elő; a jó művelés s földváltoztatás nem engedik kiköpní. A dohánylevelek pettyvesedését kis rovarok okozzák, melyek lériáki a levél aljának zöld rétegét s itt fehér kis foltok maradnak hátra; ez nem baj, mert az ilyen levelek a szivarborítéknak tetszetős külsőt adnak. — Minden beteges, sárguló tőt tanácsos lesz idejében új palántával pótolni s ilyen ide-ülő jó palántákat a hidegágyak szolgáltatnak.

Vörös Sándor.

A dohányüzlet 1891. évben.

— Herzog M. L. és társa jelentése —

	Polytárta.)		
	Galicia.		
	1888	1889	1890
Beváltott mennyiség kilogrammban	2.274.764	3.490.393	3.368.007
A termelők száma	18.656	26.511	300.000
Beültetett terület hektároiban	1.296.61	1.970	1.897
Termelőként esik Ar	695	742	633
Terméshozam hektáronként kgrban	1.755	1.771	1.775
Esedékes jövedelem forintokban	398.251.32	535.572.—	636.492.38
Esedékes jövedelem hektáronként	317.15	271.76	324.34
Esedékes jövedelem 100 kgrmonként	17.55	17.71	17.75
<i>Dél-Tirol.</i>			
Beváltott zöld dohány kgr-ban	2.769.264	3.081.969	2.465.609
Ezek kitétek macerálva	547.595	501.108	442.876
A növények darab száma	16.329.252	15.286.975	12.044.52
A termelők száma	2.596	2.331	1.977
Beültetett terület, hektároiban	400	400	300
Ebből esik termelőként Ar	1.541	1.716	1.517
Esedékes bevétel forintokban	111.277.99	126.067.56	115.669.47
Elért eredmény 100 kgr. zöld dohány után, forintokban	4.02	4.16	4.69
Elért eredmény hektáronként forintokban	278.20	315.17	385.56
Bevétel hektáronként kgr.-ban	6.923	7.578	8.219
Macerálási kiadások frtkban	30.976.36	32.742.—	28.880.16

Dalmátia.

Beváltott levelek kilogrammban	80.335	140.011	205.145
A növények száma	3.729.200	6.311.075	9.047.600
A termelők száma	1.506	2.307	2.954
Beültetett terület hektároiban	74.910	126.260	17.164
Ebből esik termelőként Ar	4.97	5.47	5.81
Eredmény 100 kgrmonként frtkban	52.73	52.81	52.45
Eredmény hektáronként frtkban	566.04	585.56	616.39
Eredmény hektáronként kgr. ban	10.73	11.09	11.75

Ebből látható, hogy ez volt a legnagyobb termés az utóbbi tíz évben; — mindkét jövedék dusan el van látva készlettel, s nyugodtan nézhet egy esetleges rossz termés elé. Remélhetőleg sikerülni fog a fölöslegke kedvező értékesítésének kérdését is kielégítő módon megoldhatni. Dohányjövődékünk felvirágzása folyvást emelkedik, mi természetes is, mert ugyancsak lázas tevékenységgel működik a kitzított cél elérésén.

Ami a pénzügyi oldalát illeti, a bruttó bevétel folytonos és fokozatos emelkedést mutat, mi annál is inkább figyelemre méltó, mert már meglehetősen magas fokot elértünk volt, melyről a további emelkedés, csak rendkívüli szakértelem igénybevétele és a jelentkező előnyök ügyes kiaknázása mellett lehetséges.

A bruttó bevétel volt:

1889-ben	36.106.519 frt.
1890-ben	37.791.880 "
1891-ben	39.900.311 "

tehát 1891-ben 2.108.431 frtnyi, vagyis 5%¹⁰ százalékkal emelkedést észlelhetünk. s dohányjövődékünk sikeres tevékenységének illusztrálására megjegyezzük, hogy a tiszta bevétel, öt év alatt, azaz

az 1886. évi	19.178.519 frt 69 krról
az 1890. évi	24.757.574 frt 03 krra

vagyis kerekszám 29 százalékkal, míg ugyanazon időszak alatt, Ausztriában

az 1886. évi	50.570.157 frt 39 krról
az 1890. évi	56.657.101 frt 19 krra

tehát kerekszám csak 12 százalékkal emelkedett. A két jövedék összehasonlításánál még több érdekes adatot említhetnénk fel, fentartjuk azonban magunknak, hogy ezeket egy külön tanulmány tárgyává tegyük; — e helyt még csak azt említhetjük meg, hogy a fogyasztás volt fejenként: Magyarországon: 17.370.943 lakosnál 1.01 kgrm Ausztriában: 23.895.833 " " 1.29 " Magyarországon: 2 frt 17 kr. Ausztriában: 3 frt 34 kr. fejenkénti bevétellel.

Ebből látjuk, hogy még mindig jelentékeny különbség áll fenn, mely azonban a növekvő jóléttel és a magyarországi ipar terjedésével, remélhetőleg csökkenni fog; — mindezek dacára Ausztria javára egy bizonyos különbség mindig fennmaradandó, egyrészt a nálunk nagyon elterjedt dohánytermelés s az ezzel — a legnagyobb szigor mellett is — kapcsolatos csempézet miatt, másrészt az Ausztriában létező nagyobb jólét és az ipari munkások tömege révén. Mindamelllett dohányjövődékünknel valóban rendkívüli előhaladást kell konstátálnunk, mely nem csekély mérvben hozzájárult államháztartásunk rég óhajtott egysúlyának helyreállításához.

Eme haladás jórészen ama nagy és fáradhatlan figyelemnek köszönhető, mely a gyártásra irányul, — erre oly kiváló gond lesz fordítva, hogy alig enged kívánni valót; így minden elkövetetik, hogy a közönség igényei a minőség, a facon, nemkülömben a gyártmányok külső kiállítására tekintetben kielégítést nyerjenek; ugyszól van minden modernizálva lesz, de sőt a a fogyasztó közönségnek változatosság ki-

vánságai is tekintetbe vétetnek, a mennyiben időnként részint új, részint változtatott gyártmányok kerülnek forgalomba és bátran elmondhatjuk, hogy nálunk az izlés minden irányba — miként semmiféle más dohányjövődéknel — teljes meglepedést találhat. Új gyárakat látunk emelkedni Ózgeden, Sátoralja-Ujhelyen s legújabbban Ó-Budán, az utóbbi különösen a finomabb pipadohány és szivarkák gyártására; — de tekintettel a folyvást növekvő fogyasztásra és a nagy gondtal kezelt, minden felületes, könnvelmű munkát kizáró gyártásra, rövid idő múlva már ezen gyárak sem lesznek elegendők s különösen a nyugati határon, ahol az osztrák gyártmányok beözönlése leginkább észlelhető, egy új gyár felállításáról kell gondoskodnunk.

A dohánytermelés terén, melynek javítása a dohányjövődék legkiválóbb feladatát képezi, szintén nagy tevékenységet látunk kifejtetni. Legújabbban Mezőhegyesen egy nagy mintatelep létesítetik, melynek vezetése egy nagyjérdemű szakférfiúra lett bízva, ki nemcsak ezen, hanem az összes már létező s még ezután felállítandó mintatelepeket is szervezni és vezetni lesz hivatva.

Ezen mintatelepek igen nagy befolyást gyakorolnak dohánytermelésünkre, mert kétségtelen, hogy az erős, egészséges mag előállítására, s ezeknek a különböző termelési kerületek részére való helyes megválasztása, esetleg keresztjezése. valamint végül a helyes trágya kiválasztása által igen sok érhető el. Ami a törvényhozás terén történt, az már megtörtént; — a talajvizsgálatok nagyobb részt keresztülvezettek, a nehez talajok, melyek súlyos, nehezen égő dohányokat adtak, a termelésből kizárattak, a szárítópajták, valamint a simítóházak megfelelő nagysága és berendezése törvényileg szabályoztatott s így most már türelmetlenül várjuk minden intézkedések és újítások eredményét, mely remélhetőleg nem fog kimaradni. Eddigél valami említésre méltó haladás, a termelés terén még nem észlelhető, amennyiben egy a dohány minőségére, mint annak kezelése, a termelők részéről még sok kívánni valót enged.

Mi a dohány fermentálását és osztályozását illeti, ezen nem csekély fontosságú téren is észlelhető némi haladás az előbbi állapothoz képest; meg vagyunk győződve, hogy itt is sok újítás fog még behozatni, melyek bizonyára haszonnal fognak alkalmaztatni, — mert a speciasis dohányfajnak mindenben megfelelő, gondos és elővigyázatos fermentálása, a termény értékét ép úgy emeli, mint ahogy ennek az ellenkezője nagyon hátrányos lehet. Hisz látjuk, hogy a külföld milyen nagy figyelemmel kíséri ezen dolgot, elméleti és gyakorlati férfiak folytonos és sok nehézséggel járó kísérletezések utján fadoznak az eljárás mód minél ökéletesebb eredményének elérésén.

Hogy a gondosan keresztülvitt osztályozás, mely az egyenletes termény előállítása céljából minden előforduló nuanceokra tekintettel van, ugy a jövődéki gyártásra mint kivitelünkre nézve nagy előnyöket járhat, az — úgy hisszük — még csak bizonyításra sem szorul.

Ajánlatosnak tartanánk simitatlan dohánynyal nagyobb kísérleteket tenni. — Az kétségtelen, hogy a dohányok a simítás által tartalmuk és ruganyosságukból veszítenek és hogy a simítás hozzájárul ahhoz, hogy a dohányok gyakran annyira szárazak és törékenyek lesznek, mely hibák vevoink részéről leginkább kifogásoltatnak; — folytonos kísérletezés által kiderítendő volna, hogy mennyiben lehetne ezen hátrányokon segíteni.

Az 1892-iki évben végét éri ama hároméves ciklus, a melyre nézve az átvé-

teli határozmányok és beváltásiárak a jövedék részéről megállapítva lettek, — s már jóval a lejárat előtt emelik hangjukat a termelők, hogy kedvezőbb feltételeket, esetleg magasabb árakat biztosítsanak maguknak; — de jól fog cselekedni a jövedék, ha ezen gyakran nem teljesíthető kívánalmakat csak mérsékelt arányokban veendő figyelembe, mert különben könnyen megtörténhetnék, hogy az egyedáruság pénzügyi eredményei szenvednének. Különben ezen ügy csak 1892-ben nyervén érdemleges elintéztést, lesz alkalmunk még jövővi jelentésünkben erre visszatérni.

Végül kellemes kötelességünknek tesszünk eleget, midőn az évek óta megjelenő „Dohánytudás” iránt elismerésünket fejezzük ki. Ezen lap népszerűsége és könnyenérthetőleg írva szakavatott közleményeket hoz az okoskúr dohánytermelés és kezelés különböző ágairól, melyek alkalmasak arra, hogy felvilágosító és oktató hatásuk által a dohánytermelés javítását előmozdítsák; miért is kívánatos, hogy e lap, az érdekelt körökben minél jobban elterjedjen.

(Folyt. köv.)

Dohánytermelési kísérlet a m.-óvári növénytermelési kísérleti állomáson.

(Befejező közlemény.)

2. A dohány mesterséges szárítása. A dohány mesterséges szárításával már három éve teszek kísérleteket, a kísérletek eredménye azonban nem valami biztató. Amint már a múlt évi jelentésben is kifejtettem, a mesterséges szárítás főnehézsége abban áll, hogy a szárítóba kerülő dohánylevelek nem egyformán erjednek. Ha a dohányt három ízben törjük is, azért az egyes levelek mégsem lesznek teljesen egyforma érettek a töréskor; ez a különbség a légszivátsáznál nem jó figyelembe, mert ha az egyik valamivel hamarabb, a másik meg később szárad is, azért, ha a pajta jó és az időjárás nem kedvezőtlen, mindannyi megkapja a kívánatos szintet.

A mesterséges szárításnál azonban a dohánynak 3—5 nap alatt kell elkészülni s így a kevésbé érett nem tud oly gyorsan kiejrnedni mint az érettebb; ha már most a kiejrjedt dohány kedvéért a hőmérsékletet fokozzuk, hogy a száradás megkezdődjék, akkor a még ki nem erjedt dohánylevelek is száradni kezdenek, ha pedig addig várunk a hőmérséklet emelkedésével, míg az összes dohánnyal kiejrjednek, akkor azok, amelyeknél az erjedés korábban fejlődött be, penészedésnek vagy rothadásnak indultak. A mesterséges szárításnál rendkívül nagy óvatosságot kíván továbbá a szárítókamra levegőjének a kellő nyirkos tartása, ha a gőzös levegőt nem vezetjük ki, vagy csak nagyon ritkán, az erjedés igen lassan megy végbe; ha pedig többször szellőztetünk, mint kívánatos, akkor a dohány gyorsan veszíti vizét és nem erjed ki, hanem zölden szárad.

Mindenzen megjegyzésem a nagylevelű dohányokra vonatkozik; a kerti levelek, ha azok jól megéretten szedtetnek, a mesterséges szárításnál 3—4 nap alatt könnyen és szépen megszáradhatók.

Az én tapasztalataim szerint a dohány mesterséges szárításának hazánkban nagy jövőt nem jósolhatok, mert fölülte növeli a risicot; csak egyszer kell hibát elkövetni, kevesebbet vagy többet szellőztetni, egy szárítás dohánya oda van.

Még leghamarabb menne a töves dohányok szárítása, ha oly módon járunk el, hogy először csak egy sor dohányt rakunk be, és pedig a szárító alsó részébe, mikor ez kellőleg megerjedt, egy szakaszszál följebb viszzük és alulra fris dohányt rakunk be. A szárító alsó részében a hőmérséklet ugyanis mindig néhány fokkal hidegebb, mint felül és mert a dohány-

tövek tövük alsó végével aggattatnak a léczekre, vagyis fordítva függenek, a legérettebbek, leghamarabb száradó dohányok kapják mindig a legnagyobb meleget és a hőmérséklet fokozásával az alsóbb rétegben levő levelek erjedése nem akasztatik meg. Ilyformán próbálom meg az idén a szárítást még egyszer.

A múlt évben a szárítást annyiban változtattam meg, hogy csak reggeli 5-órától esti 8-ig fűtöttem; azt tapasztaltam ugyanis, hogy ezen módon eljárva, a hőmérséklet estétől reggelig nem esik többet 3—4°-nál, ami a dohánynak nincs ártalmára, a költséget pedig jelentékenyen apasztja. Továbbá csakis 50°-ig engedtem a dohányt fölmelegedni, mert azt véletem, hogy a nagyobb hőmérséklet határozottan ártalmára van a dohánynak, az illó olajokból sok megy veszendőbe, ami csak csökkenti a dohány értékét.

A múlt évben háromszor szárítottam dohányt mesterségesen, egy-egy szárítást 6—8 napig tartott, mind a három szárításkor a dohánynak egy része tarka lett, különösen a középbordához közel eső rész maradt zöld vagy világosbarna, a fentebb elmondott okokból.

A dohánytermelésre vonatkozó egyéb kísérleteimről jövő évi jelentésben fogok részletesen beszámolni, összefoglalva mindazt, amit három évi kísérletnél a dohány egészsére befolyást gyakorló közleményekről tapasztaltam.

Cserháti Sándor.

A dohányerjesztés munkája.

(Folytatás.)

Mi tudjuk, hogy az egész magános levelen csak némi oxidatív áll elő, erjgombák nem képződnek, teljes átalakulás nincs s nagyobbára zöld marad. — Csomók sem erjednek egymagukba, kis máglyákba is mindig alacsony a hőfok s ha magasabb, nagyobb máglyákba rakjuk: felforr, mert itt — szerintem — a fentiekhez még a berakásnál laza volt és leülepedett, lepréselődött csomók surlódása s az eleintén — míg a máglya laza volt bebecsátódott, ott felmelegedett s később a csomók leszálása miatt kevésbé kiillanható légtöbbség atom együttes rezgése stb. fokozzák a hőt. Nekünk tisztviselőknél a gyakorlatban nem áll tudományos laboratorium rendelkezésre, tehát a külső megfigyelésekre alapított következtetéseinket. Bárha a jelenségek belső, tehát igaz tudományos okainak ösmerete mellett lehetne csak az erjesztés irányítva, igazi és a legbiztosabb, de már magában ha kifürkészük, hol, mely foknál erjedt szivósabb anyag, mely foknál jobb égő, hol kezdődik az amonképzés, hol a rothadás, már ez magában kellő czélhoz vezet, ezt pedig külső jelekből is megítélhetjük és így ezt elérni a mi feladatunk a raktárban.

Tagadhatalan az előttünk, hogy a jó erjedés megindulására a dohány hajlékonyságát megadó a külső a felszívódott némi nedvesség is elmaradhatatlan, ez adja a levél belső nyersesség érvényre juttatásával a tömeg dohányban a meleg nedvességet, mely az erjedési csirákat szerintem képezi. mozgásba hozza és a levél atomjait átalakító működésre készíti. — A nedv az erjedés hevességét, mérvét mennyiségéhez képest fokozza, vagy apasztja, de a belső átalakulás lényege, a dohány beltartalmá-

tól függvén, a rakásban levő dohányoknak erjedési mérvé mégis csak attól fog függni, hogy a beltartalma milyen és már a máglyákba berakás előtt mily változáson ment keresztül; t. i. mennyire nyers még az anyag.

Nem lehet egyenlő erjedése az oly anyagnak, a mely pl. csak 1 hóig, erjedt a zsinóron, az oly anyaggal a mely pl. már 2 vagy 3 hó óta erjed, vagy ha beszáradás után egyik anyag jó pajtában mérsékelt nedvességhez jutott és így még szinesedett t. i. erjedt vagy 1 hóig, az oly anyaggal, a mely a száraz ősz után nyert legelső nedvessége mellett már besimitattik a korai beváltáshoz és nem erjedhet a zsinóron, vagy az olyan dohány, melynek száradására beváltásig is nedves idő járt, nem lehet egyenlő erjedéstől olyannal, melyre csak száraz idő volt, azért hibásnak tartom azon nézetet, hogy a dohányt azért kell januárban beváltani, csak csupán azért, hogy kifagyjon, mert a simitáskor annál több nedvet igényel, és mert a fagy nem erjeszt. A fagy a kódenészt kipisztítására sem képes, ehhez: tanultuk 70° meleg lenne szükséges. A tulnedvesség ellen a fagy igen jó, ha azt a levélbe bele nem fagyasztja. Kitűnőnek tartom a késői beváltást, a dohánynak a zsinóron végbe-menendő jobb és tartósabb erjedés reményében, ehhez pedig a levél némi nedveppen szükséges.

Másodszor nem lehet közömbös, hogy a pajtában erjesztő penészt nem kapott-e a ködtől, vagy a simitátsáznál talán a túlmeleg simítóházban a levélre lecsapott vagy mesterséggel juttatott meleg nedvesség behatása által mennyit szenvedett, mely szétnyitván a pórusokat, oda láthatatlan apró erjesztő baktériumokat rakott s ilyen külön finoman kezelhetett kifagyott és szárazon beszállított jó dohányt a beváltásnál dicséret mellett vesszük át és csak az erjedésnél nyílik fel a szemünk. (Szob) Viszont nedvesnek találunk dohányt, mely pedig jól kiejrjed (Kamenskó) ha a dohány egészséges és a zsinóron már kellő erjedésen átment.

De ha ismét erjesztő anyagokkal telt dohány nedvesen kerül a beváltáshoz az perze pusztul mint Sočoma. (R.-Szt.-Király.)

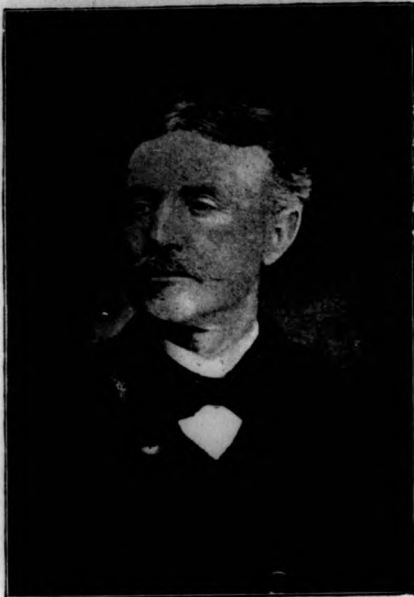
Ezek is mutatják, hogy a fagy nem igen árt a penészeknek és erj bacillusoknak s hogy ilyenek tényleg kell, hogy létezzenek, melyek a nedvességtől képződnek, de ez után attól függetlenek lesznek és szabad szemmel láthatlanok is lehetnek.

A máglya nagysága, a fenti viszonyok kifürkészése szerint állapítandó meg, s a hőfok sem határozható előre meg. Ezen fent elöadott okoknál fogva csak akkor mondhatjuk még egyszer szeszélyesnek az erjedést, ha nem ösmerjük a nyers anyag állapotát, viszonyait, ezek ösmerete mellett pedig a járt időre, a színre, a nedvességre figyelve, öntudatosan lehet az erjedés bozorkányával csatát vívni.

(Folyt. köv.)

Fejér Viktor,

A magyar dohányügy kitünőségeinek arcképcsarnoka.

Becker Ádám.

Becker Ádám m. kir. pénzügyi tanácsos, debreczeni dohánybevéltő felügyelő, kinek arcképét ez alkalommal bemutatjuk, a magyar dohányügy szakértője s a jövedék előkelő tisztviselői közt az elsők egyike, aki egész lelkesedéssel csüggye hivatásán, a jövedék szolgálatában töltött több mint négy évtized alatt szerzett gazdag tapasztalatai által elért ritka szakértelemmel és ernyedetlen szorgalommal, szerényen, zajtalanul, feltűnés nélkül, de — mint a csendes, áldásos eső — működésének eredményeiben látható közhaszonnal, egy emberéletet kitevő hosszú idő óta buzgólkodik a hazai dohányügy előbbvitelén.

Becker Ádám, 1850. évi november hó 1-én lépett az államszolgálatba, mint a dohányjövédék tisztviselője, s az Érmellék és Szamoshat vidékén eszközölt szivar-dohánylevél bevásárlása után, 1851. év tavaszán Gácsországba küldetett ki, ahol — néh. Mandis János vezetése alatt — egy, a jövedék által felfogadott és kirendelt hollandiai termelőtől, a hollandiai dohánytermelés és kezelés minden mozzanatait elsajátítván, az 1852. év elején azon megtisztelt megbizatást nyerte, hogy Csanád-Apátfalván, hollandiai mintára, egy mintáültetvényt teremtsen, azt a kellő beruházásokkal lássa el, önállóan vezesse és az ott üzembe vett okszerű termelési rendszert terjessze.

Az 1852. év őszén, a csanád-apátfalvai dohánybevéltő hivatal vezetését átvevén, ott 1859. év nyaráig — mint a bevéltő hivatal és mintatelep vezetője — mindkét irányban működött, s különösen a mintáültetvényen tett kísérletek által, fölötte sok és érdekes tapasztalattal gazdagodott, amelyeket később kiváló eredménnyel értékesített.

1859-től 1864-ig a szegedi-, 1864-től 1868-ig a rakamazi-, 1868-tól 1872-ig a nyiregyházi és 1872-től 1882-ig a debreczeni dohánybevéltő hivatalokat vezette, mely időközben igen sok és fontos kiküldetéssel volt megbizva, — míg aztán 1882-ben felügyelővé kinevezetvén, a kezelési térről az adminisztráció terére lépett, s 1886-ig a szegedi felügyelőséget vezette,

a mondott időtől kezdve, mind mai napig a debreczeni felügyelőség élén áll.

Az irodalom terén nyilvánosan nem működött, — de a hivatalos eljárás körén belőli munkálataiban, a dohánytermelés és kezelésre vonatkozólag kifejezést nyert irányelvei és javaslatai, a dohányjövédék vezetősége által mindenkor megérdemelt méltánylásban részesülvén, számos utasításban, szabályrendeletben s magában az 1887. évi XLIV. törvénycikkekben nyertek érvényesülést.

Végre — mint a dohányjövédék legidősebb tisztviselője — igazi jó apja a vezetése alá rendelt tisztikarnak, s ritka nemes szenvedélyvel szolgáló fáradhatlan munkása a dohányjövédéknek, aki méltányos és igazságos bánásmódja által a termelők részéről is osztatlan tisztelet és népszerűségnek örvend; — egyik legőszintébb barátja és legbuzgóbb terjesztője az okszerű termelésnek, s különösen sok érdeme van abban, hogy a kapadohány termelés sérelem nélküli kiterjesztése által, a jövedék, ebbeli szükségletét immár hazai földön, az import teljes mellőzésével képes fedezni.

Az érdemekben gazdag, derék tisztviselő, ritka hosszu közszolgálati ideje és 64 éve daczára, ma is az erély, pontosság és szigorú kötelességérzet mintaképe, akinek munkakedvét és lelki-teszt képességét sem a terhes szolgálat, sem az előre haladott kor nem csökkenti, s jellemző rá nézve, amint egyik hozzájárult intézett és kedves emlékül őrzött becses levelében írja, hogy „oly erőben és egészszégben érzem magamat, hogy kérem a Mindenhatót, miként Tekintetességét is ily jótéteményben részesítse, hogy a dohányügy irodalma terén, hasznos működését továbbra is a legjobb sikerrel folytathassa!”

Mi megfordítjuk most ezt a köszönettel vett, megtisztelő jókívánságot és a dohányügy minden igaz barátjával együtt és nevében, lelkünkben őhajtuk, hogy a magyar dohányjövédék tisztviselőinek közti tiszteletben álló Nesztora, lelki-teszt erejének mai teljes épségében, tisztelőink öszinte örömeire, a hazai dohányügy díszére és hasznára, még igen sokáig, boldogul éljen!

Dohánykivitelünk érdekében

Feltűnő sajtáságnak mondható azon körülmény — amint ez Herczog M. L. és társa uraknak a mult évi dohánkyiviteli üzletről szóló jelentéséből is kitűnik — hogy a francia kormány — amely Németországgal tényleg nem lehet valami nagyon szivélyes viszonyban — félre téve a francziáknál annyira ismeretes chauvinismust és a németek iránt minduntalan nyilvánuló ellenszenvet, épen Elzász és Lothringiából, nevezetesen strassburgi kereskedőtől, mintegy 10.000 méter mázsa dohányt vásárolt, a francia egyedűrság részére, míg a tőlünk való vétellel a francziák már teljesen feahagytak.

Pedig határozottan merem állítani, hogy a francziák igényeinek megfelelő célokra, a magyar dohánnyal mindenestre van olyan jó — ha még nem jobb — mint az elzászi dohánnyal; — ami pedig az árát illeti, tőlünk bizonyára olcsóbban szerezhetnék meg, mint Strassburgból.

Egyébiránt ez a dolog talán inkább politikai okokra vezethető vissza, s a Francziák alkalmasint csak azért bocsátokztak a Strassburgból való dohánnyal vételbe, hogy

ezzel Elzász-Lotharingia lakosságát mintegy lekötözzék és megmutassák, hogy még mindig érdeklődnek irántuk és igyekeznek javukra lenni, — mert 10.000 méter mázsa dohánnyal — az ottani összes termeléshez képest — nem csekélység.

Olaszország is meglehetősen nagy mennyiséget, mintegy 4—5 ezer méter mázst vett szintén Strassburgból; — ugy látszik tehát, hogy Strassburg, eddigi legjobb és legbiztosabb vevőinket magához hódította, akiket azonban nekünk minden áron vissza kellene szereznünk.

Lapunk május elsői — 9. — számában már rámutattunk eme sajnó körülményre, hogy magyar dohánnyal fenyegetve van, — s megkísérlettük, akkoron egyszerűen okát és magyarozatát is adni e válságos helyzetnek.

Mert az kétségtelen, hogy ha már is évek óta pangásnak indult dohánnyakereskedelmünk, ily módon legjobb vevőit elfogja veszíteni, ezen veszteség egész dohánnyaltermelésünkre érzékeny visszahatással leend.

Azért nagyon is időszerű, sőt ugyszólván dohánnyaltermelésünk és kiviteli kereskedelmünkre nézve életkérdés, azon nagy problémának megfejtése, hogy mikép lehetne ezen a bajon segíteni?

S ma is csak azt mondhatjuk, amit a közelebbi alkalommal, sőt már a mult évben is hangoztattunk, hogy ezt a dolgot nem szabad csak úgy könnyedén vennünk, hanem az illetékes faktoroknak országos mozgalmat kell ebből indítani, sőt érdemes lenne esetleg még diplomatiai uton is ezzel a kérdéssel egy kissé foglalkozni és pedig minél előbb, nehogy elkéssünk vele, — mert akkor aztán hasztalan lesz a tétlen sopánkodás.

A „Köstelek“, t. é. 42. számában „A magyar dohánnyal érdekében“ című hosszabb közleményben foglalkozik a lapunk által felvetett kérdéssel, mely cikknek következő részére: „Arról van ugyanis szó, hogy a magyar dohánnyal, ép úgy mint Franciaországból, Olaszországból is ki fog szorulni, mert minősége tekintetében nem megfelelő ezen ország fogyasztásának, mert az izléseknek megfelelő dohánnyanyagot, az Olasz kormány Elzász-Lotharingiából sokkal jutányosabban megkaphatja“ — meg kell jegyezni, hogy mi nem így értelmeztük e kérdést, — mert mi egy szóval sem mondtuk multkor cikkünkben, hogy a magyar dohánnyal minősége nem felel meg az olasz vagy francia fogyasztás igényeinek, sem pedig hogy az elzász-lotharingiai dohánnyal olcsóbban megkaphatják mint a miénket; — sőt ellenkezőleg, határozottan állíthatjuk, hogy a mi dohánnyunk is megfelel úgy — ha nem jobban — mint az elzászi dohánnyal, a francziák és olaszok igényeinek s a mi dohánnyunkat még olcsóbban megkaphatnák. Épen azért kint mindent elkövetnünk, hogy régi jó vevőinket visszazserezzük — ez azonban inkább politikai és diplomatiai, mint üzleti szempont alá eső kérdés.

Daróczi Vilmos.

Beváltási eredmények.

V.

A szolnoki m. kir. dohánybevéltőhivatali körzetben az 1891. évi dohánytermés beváltási eredménye, községenként a következő volt:

Termelő község	Egy kataszt. hold átlagos jövedelme		
	dohányb.		pénzben
	kilogramm	frt	
Bessenyszög	903	179	61
Czegléd	798	134	77
Czibakháza	1336	257	12
Déaványa	688	129	03
Füzes-Gyarmat	11-1	230	46
Jász-Karajenő	851	145	76
Jász-Kerekegyház	54:	102	60
Jász-Kocsér	796	130	64
Kótelek	401	75	10
Nagy-Abony	913	163	72
Nagy-Körös	9-4	179	92
Pusztá-Póó	627	127	18
" Szt.-Iván	504	88	06
" Tenke	451	76	08
Rákóczi	478	8	72
Szelevény	948	76	31
Szolnok	533	162	30
Tapió-Györgye	1115	198	49
" Szele-Farmos	823	165	61
Tététlen	832	144	26
Tisza-Földvár	1154	225	57
Tisza-Nagyrév	1182	194	78
Tisza-Püspöki	787	150	71
Tisza-Valkony	926	169	98
Tisza-Verzeseny	938	188	42
Tószeg	856	155	82
Török-Sat.-Miklós	900	164	59
Törtel	907	168	30
Turkeve	445	79	04
Ujszász	945	179	98
Nagy-Körű	455	82	95
Uj-Kécske	1068	1-2	70
Czegléd-Berczel	603	122	90

Fenti kimutatás szerint: a szolnoki beváltóhivatali körzetben, egy kataszt. hold átlagos jövedelme Czibakháza községben volt a legnagyobb, ahol dohányban 1336 klgm. pénzben pedig 257 frt. 12 kr., — míg míg ellenben Kótelek községben volt a legkisebb, ahol dohányban 401 klgm. pénzben pedig 75 frt. 10 kr. volt az átlagos jövedelem hátránként.

Levelezés.

Kis-Orosz, 1892. május hó 26.

Tekintetes szerkesztő ur!

A dohánymag annak idejében kellő figyelem — és szakértelemmel elvetve lön, s daczára — sok esőnek, a palánták mai állása általában véve nemcsak ki nem elégítő, de sok tekintetben aggodalmat keltő. Eső volt ugyan elég, de volt hideg is bőven, hiszen május 20—21-én még sok házban fűtöttek. Készségen kívül a tartós hideg hátráltatta a palánták rendszeres fejlődését, ennek daczára mégis akad oly palánta, melyet már a jövő héten kiülthetnek, és ki is ültetnek szórányosan; az általános palánta kiültetés majd csak június elején leend.

Volt eső és hideg elég, de volt köd is néhányszor — ez is elég, sőt sok is — volt, és a köd rozsdát hozott a palántákba, még pedig oly veszedelmet, mely a magyar-czerinyai és tóbai termelők palántáit 1/10-ed részben elpusztította — a mint fájdalommal halom; biztos tudomásom nincs róla, de ma is több hitel érdemlő tanu állítá és erősíti a szomorú hír valódiságát. Majd szerzek magamnak személyes tapasztalás által biztos tudomást, s azt is szívesen fogom közölni kedvelt szakkölönyünkben.

A kisorosziak palántáiban is tett a rozsdá jelentékeny kárt. Sok termelőnek nem lesz semmi, másnak kevés palántája. Termelőink azt állítják, a keddi jó és meleg eső után még sok palánta megjavulhat, csak tartós meleg legyen.

Dohányföldjeink gyönyörűen elkészítve várják a palántát. Palántánk persze a nagykikindai kertekben van, more patrio A dohány további murkálatairól pontosan fogom kedves szerkesztő urat és kedves olvasóit értesíteni.

Ambrus József, plébános.

IRODALOM

A kassai m. kir. gazdasági tanintézet évkönyve az 1891. évről. A tanintézet jeles igazgatója; dr. Rodiczky Jenő által tartalmazott szerkesztett évkönyv sok érdekes adatot s teljes áttekintést nyújt az intézet összes viszonyairól. Az 1890/91. tanévben az intézetnek 95 hallgatója volt; ezek közül az első félévben vizsgát tett 90 s a második félévben 88, — közülök végbizonysítványt nyert 27. A tanintézet látogatottsága évről évre növekedik. Az 1875/76. tanévben a hallgatók összes száma volt 22, tehát 16 év alatt csaknem megdöszöröződött, s ez idő alatt összesen 217 hallgató nyert végbizonysítványt. A tanári kar az igazgatóval együtt 5 rendes-, 2 rendkívüli- és 2 segéd-tanárból, 1 intéző, 1 főkertész és 2 segédből áll. Az intézetnek hat 150 frtos ösztöndíj áll rendelkezésére. — Az évkönyv második része a tanárikar tagjai által írt következő értekezéseket tartalmazza: Lentermelésünk bajai és azok orvoslása — Hazslinszky Gyulától. Az 1891. évi kassai időjárás átnézete — Bukaresti B. Jánostól. Kísérlet a Thomas-salakban levő vilsav hatásának kipuhatására — Hazslinszky Gyulától. A réti széna és értékére befolyó körülmények — Kovácsy Bélától. A takarmány-kezelésével tett kísérletekről — Dr. Rodiczky Jenőtől. A leggyorsabb zöldtakarmány eltartási mód — Kovácsy Bélától. Az egészségügy, gazdasági tanintézetekben miként való előadásáról — Dr. Rodiczky Jenőtől. — Végül jelentések és kimutatások zárják be az évkönyv tartalmát.

Hogyan lehet a zöldtakarmányt mestersegesen eltartani? Ez a kérdés nagyon gyakran égetővé válik és még sem felelhet meg minden gazda reá, mert nem ismeri mindazon újabb és legújabb módokat és eszközöket, melyek segítségével töltős zöldtakarmányát, legyen az zöld lóhere, luczerna, csalamádé, zabos búkköny stb. stb., konzerválhatja a hosszú, néha — takarmány hiányában — kínos télre. De nincs is szomorubb látvány annál, ha a gazda télen át koplaltatni kénytelen szarvasmarhát és lovat, mert drága pénzen venni takarmányt nem engedni a budget. Sokszor hozzuk szíves emlékeztetőbe a törekvő gazdáknak az egyes évszakok alkalmával, hogy mit, hogyan tegyenek. Ez nem tanítás, csupán figyelemztetés. Mert alig van gazda, ha még oly szorgos is, kinek egyik-másik dolog ki ne kerülne figyelmét, ilyen dolog pl. jelen sorainak tárgya is. A zöldtakarmányt legcélszerűbb mestersegesen uton konzerválni, ha azt akarjuk, hogy sok és jó takarmányunk legyen télire. Ilyen konzerválás a bevermelés besavanyítás, édes erjesztés, sajtolás és a barna széna készítése. Ezen módok szabatos gyakorlati és részletes leírását a *Hebely Emil* gazdatiszt által kiadott mű tárgyalja, melynek czime a *"Takarmányok mesterseges eltartása."* Megrendelhető e 124 nagyrét lapra terjedő csinos mű a szerzőnél, *A.-Kemenecze, u. p. Bóód.* Ara füzve 86 kr., f. b. kötte 1 frt 56 kr.

VEGYESEK

— Személyi hírek. A m. kir. pénzügyminiszter, *Derner István* dohányáruda-raktári I. oszt. tisztet, a szegedi dohányáruda-raktárhoz raktári ellenőrré-, továbbá a m. kir. dohányjövédéki központi igazgatóság főnöke: *Rády János* dohánygyári II. oszt. szertári kezelő, I. oszt. kezelő; *Bayer Domonkos* II. oszt. dohánygyári hivatalisztet, III. oszt. dohánygyári szer-

tári kezelővé és *Szekeres Bálint* V. oszt. dohánygyári gyártási ügyelőt, dohánygyári V. oszt. hivatalisztét, *Milutinovics János* dohányjövédéki hivatali díjas gyakornokot II. oszt. dohánybevéltő tiszté, — sólyomvári lovag *Mandis János* díjtalan gyakornokot pedig díjas dohánybevéltőhivatali gyakornokká nevezte ki. *Gégi Reasó*, V. oszt. doh. bev. tiszt, hasonló minőségben a budapesti dohánybevéltőhivaltól a tiszta-rofíhoz-, és *Farkas Gyula*, eszéki dohányáruda-raktári kezelő, hasonló minőségben a szegedi dohányáruda-raktárhoz helyeztetek át.

— A dohányültetésről országszerte általában jó hírek érkeznek, s az ilyen kedvező időjárás folytán, az ültetés már nagy részben vége felé jár. A földművelési minisztériumhoz május hó második felében beérkezett jelentések szerint: Szatmár és Szabolcs megyében a kiültetett palánták szépek, de utóbbi helyen a pondró és hangya sok kárt tesz bennök. Temes megyében az ültetés folyik, a sok eső erre kedvező volt, a korábban kiültetett palánták szépen megfogamzottak. Csongrád megye csongrádi járásában a palánta silány, lassan nő; — Jász-Nagykun-Szolnok megyében is sok elromlott. — A május 24-ike tájáig tartott hideget, hirtelen oly nagy hőség váltotta fel, hogy ez ellen már védekezni is kellene, oly formán, hogy ott ahol még ültetni való van, ezt csak egy délután 4 óratájt kell tenni, amikor már nem oly nagy a hőség és esetleg a frissen ültetett palántákat, lapu vagy más nagyobb zöld levéllel betakarni. A kapálásra nézve annyiban előnyös a mostani időjárás, hogy a kivágott gyom, a nagy hőségben azonnal elfonnyad.

— A dohányjövédék pénztári eredménye. Az állampénztáraknak a folyó év január—márczius havi bruttó-bevételei és kiadásairól a pénzügyminisztérium által közölt kimutatás szerint: a f. év első negyedében, a dohányjövédék bruttó-bevétele volt: 15.235.682 frt 30 1/2 kr. vagyis a múlt év hasonló időszakának 13.193. 904 frt 58 kr. bevételével szemben, a f. é. I. negyedi bruttó-bevétel összege 2.041.777 frt 72 1/2 krral kedvezőbb, — s a bruttó-kiadás volt: 11.293.933 frt 89 1/2 kr. vagyis a múlt év hasonló időszakának 8.059.799 frt 76 kr. kiadásával szemben, a f. é. I. negyedi bruttó-kiadás összege 3.234.134 frt 13 1/2 krajczárral, (illetve a bevételi többlettel kompenzálva csak 1.192.356 frt 41 krral) kedvezőtlenebb; — a kiadási emlékedés — az indokolás szerint — a nagyobb beváltásból és anyagkészségtől ered.

— Uj havana különlegességi szivarok. A lapunkban már említett 24 újfajta valódi havana és manilla különlegességi szivarból — és pedig a La Flor de Henry Clay gyárból 2 fajta, a La Flor de Morales gyárból 7 fajta, az Eden gyárból 4 fajta — összesen 13 fajta új havana különlegességi szivar f. é. június 1-én, — a többi 11 fajta pedig — és pedig a Por Larranage gyárból 4 fajta és a H Upmann gyárból 7 fajta — f. é. augusztus 1-én fog forgalomba bocsátatni.

— A káli trágyázással s különösen a kén-savas-káli műtrágyával tett kísérletekről, igen érdekesen ír a „Süddeutsche Tabakzeitung.“ A közlemény szerint, a nevezett műtrágya alkalmazásával 1891. évben termelt dohány, ugy minőség, mint mennyiségileg kitűnően sikerült. A hirneves szaktudós *Brumath* által készített égési próbák azt az eredményt mutatták, hogy míg más trágyanemekkel, illetve állótrágyával termelt dohány csak 11 másodpercig, addig a kén-savas-káli műtrágyával termelt dohány 69 másodpercig égett. A közlemény öszre ajánlja a kén-savaskáli való trágyázást, hogy télen át bekövetkezzenek a talaj mésztartalmaival való váltóbombások, melyek a káliit a kén-savtól elválasztják, mi által a káliit a dohányhoz könnyebben hozzá férhetővé teszik; — a kén-savas kálinak kora tavasszal való h-sználata, a dohányjavításra céljából, szintén biztos és jó sikert eredményezett.

— **Halálozás.** Lovag solymvári **Mandis Hugó** m. kir. dohánygyártási osztályvezető, a múlt hó 14-én, életének 30-ik évében, hosszas szenvedés után elhalálozott. Temetése 17-én délután 3 órakor ment végbe. Őszinte részvét kísérté sírjába a derék, képzett, ügybuzgó tisztviselő, kinek korai elhunytát 3 testvér és nagyszámú rokonság gyászolja. — Nyugodjék békével!

— **„A dohányjövődéki törvények és szabályok kézikönyve”,** Biró Imre m. kir. pénzügyvéri szemlélnék ily című munkája után több felől érkezvén tudakozódás hozzánk, sietünk az érdeklődők tudomására hozni, hogy a munka megrendelhető a szerzőnél, (Budapest, VI. ker. Podmanitzky utca 75. sz.) s ára 1 frt 20 kr. portomentesen küldve 1 frt 30 kr. A megjelenéskor tüzetesen ismertetett művet ezuttal is őszintén ajánlhatjuk olvasóink szives figyelmébe, — megjegyezvén még róla, hogy ezen közhasznú kézikönyv a pénzügyminiszteriumban felülvizsgáltatván, jónak találtatott és 200 frt jutalommal lett kitüntetve.

— **Az olasz kormány és a „Magyar Dohányujság.”** Lapunkat azon kitüntetés érte, hogy az olasz konzul ur személyesen rendelte meg az olasz kir. pénzügyminiszterium részére, — valószínűleg azért, mivel az olasz kormány közvetlen forrásból kívánja a magyar dohánytermelési viszonyokat megismerni. — de legyen bármiként is, a külföldről jövő eme magas figyelem mindenesetre lekötélő és örvendtes dolog reánk nézve.

— **Holyreigazítás.** Fejér Viktor urnak lapunk múlt számában közölt „Válasz a kritikára” című cikkében, a 6-ik lapon, a 8-ik bekezdésben: „Az ily palánták gömbölyded levelei elárulják a „kis” növést” helyett: „*das*” növést olvasandó.

Szerkesztői üzenetek.

Lapunk olvasóit és barátait tisztelettel felkérjük, hogy a palánta kiállítás eredményéről szíveskedjenek bennünket minél számosabban értesíteni, hogy a palánták állásáról az ország minden részéből hozhasunk tudósításokat.

Nagy. Rakovszky István orsz. gy. képviselő urnak. Budapest. Nagyon köszönjük Nagyságod lekötélő figyelmét, hogy a dohánytermelési viszonyaink javítása érdekében irt becses cikkével, lapunkat szerencsétlenül méltóztatott. Vajha mindazok, akiknek szakértelme és egyéni tekintélye irányadó jelentőséggel bír, követnék Nagyságod jó példáját s lapunkban minél gyakrabban közre bocsátának praktikus eszméiket és helyes észrevételeiket — az úgy és a közérdek javára.

Főtiszt. Ambrus József plebános urnak, Kis Orosz. Köszönet a becses tudósításért s előttem mindenkor oly becses és kedves magán leveleért. A kérdésem cikk annak idején közöltetett az E-s-ben, az illető számot elküldtetem.

Nagy. Teleky László urnak, Kőlcse. Az előfizetési árkülönbözetet köszönettel megkaptuk; — minden rendbe van.

M. kir. gazdasági tanintézet tek. igazgatójának, Kassán. Nagyon köszönjük a beküldött évkönyvet, melynek érdekes adatait siettünk ismertetni.

X. Y. Debreczen. Az eddigi komoly szakközlemények jeles írója, mai tárczacikkével arról győz meg beuntunket, hogy ép oly otthonos az ily humoros, könnyebb fajú stílusban is. Mindig örömmel és köszönettel fogadjuk bármily irányú becses munkáit.

Tek. Fejér Viktor urnak, Baros. Becses levelét épen lapunk zártakor vettük. A pótlás, a maga helyén jönni fog.

Tek. Wreblay Emil urnak, A-Kemence. A lapot a kívánt czimre küldjük; becses soraira magánlevelben válaszolunk.

Tek. m. kir. dohánygyári igazgatósnak, Szeged. A vett szives felvilágosítás nyomán utána néztünk és rendbehoztuk a dolgot.

A m. kir. gazdasági tanintézet tek. igazgatójának, Debreczen. A múlt tanévről szóló évkönyvet — melyről más lapokban már szó volt — mi még nem kaptuk. Kérjük annak szives beküldését, hogy lapunkban is ismertetessük.

Tek. Hay Mihály urnak, Abony. A lap ezután az új czimre küldetik.

Tek. Rosenfeld Zsigmond urnak, Tisza-Derza. A megbeszélte ügyben vártuk a részletes tudósítást.

Hirdetések.

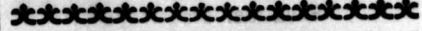
Egeresi gipsz és műtrágya-gyár

Kramer J.

ajánlja saját gyártmányu, elismert kitűnő minőségű műtrágyáit: *csontliszt-, amoniak-, káli- és phosphorit-superphosphátokat, párolt csontlisztet, trágyafőzst, kénsavas-káli-, chili-salétromot, Thomassalakot stb.* Különleges **dohánytrágyának pedig: kénsavas-káli superphosphatot.** — *Talajjellemzések díjmentesen eszközöltnék.* Mindenmű felvilágosítással és részletes árjegyzékkel szívesen szolgál a gyár központi irodája 5-14

Budapest, V. kerület, Dorottya-utca 9. szám

a hová levelek és megrendelések is intézendők.

HIRDETMÉNY.

Ő CSASZÁRI ÉS APOSTOLI KIRÁLYI FELSÉGÉNEK 1892. január hó 8-án kelt legfeljeli elhatározása folytán ezennel megindították a

XVI-ik magyar királyi államsorsjáték,

melynek tiszta jövedelme

a „Magyar Hirlapírók nyugdíjintézete”, a székelyudvarhelyi „Mária Valéria” gyermekkert, az országos közegészségi egyesület samaritanus bizottsága, a fumei gyermekmenház, a vagyonatlan m. kir. hivatalnokok özegei és árvái részére alakítandó alap, a mármaros-szigeti közkórház a Temesvártól tervezett közkórház, a budapesti általános poliklinikai egyesület és a munkácsi közkórház javára fog fordítottani.

E sorsjáték összes 3435 ben megállapított nyerevényei az alább következő játékterv szerint **106.000 forintra ragnak** és pedig:

1 főnyeremény	60.000 forint	} készpénzben
1 nyerevény	10.000 „	
3 nyer. egyenk. 5000 frrtal	15.000 „	
10 „ „ „ 1000 „	10.000 „	
20 „ „ „ 500 „	10.000 „	
100 „ „ „ 100 „	10.000 „	} készpénzben
300 nyer. egyenk. 50 frrtal	15.000 frrt	
8000 sors. nyer.	10 „ 30.000 frrt	

A húzás visszavonhatatlanul 1892. évi június 23-án történik.

Egy sorsjegy ára 2 frrtal o. é. van megállapítva. Sorsjegyek kaphatók a lotto-igazgatóságnál Budapesten (Pest fővámház felelmelet), hová a megrendelt sorsjegyek ára postautalvány mellett előre beküldendő; va snnyi l-tto-, só és adóhivatalnál; a legtöbb postahivatalnál, a bécsi „Mercur”-nál és minden városban és nevezetesebb helységben felállított egyéb sorsjegyaruló közegnél. Budapesten 1892. április hó 1-én.

M. kir. Lotto-igazgatóság.

2-2

A kőolajfinomítógyár-részvénytársaság

Budapest, V., Zrinyi-utca 4.

ajánlja elismert jó minőségű **phosphorsavas**

műtrágya gyártmányait

ugymint

2-3

phosphorit-superphosphat és csontliszt-superphosphat

jutányos feltételek mellett. Ismertető iratok kívánatra ingyen és bérmentve megküldetnek.

Legelő kiüntetés valamennyi kiállításon, melyeken eddig részt vettünk, u. m.:

BÉCS, BUDAPEST, VÁ CZ, KOMÁROM, GYÖNGYÖS, TEMESVÁR.

Dohánytermelőknék

ajánlunk

90% kénsavas káli-, kénsavas ammoniumot, csontliszt superphosphatot és chili-salétromot

jutányos napi árak mellett.

SÁTORI MIKSA és MÓR műtrágya-gyára
Budapest, IX. ker. Dandár-utca 25. sz.

4-6